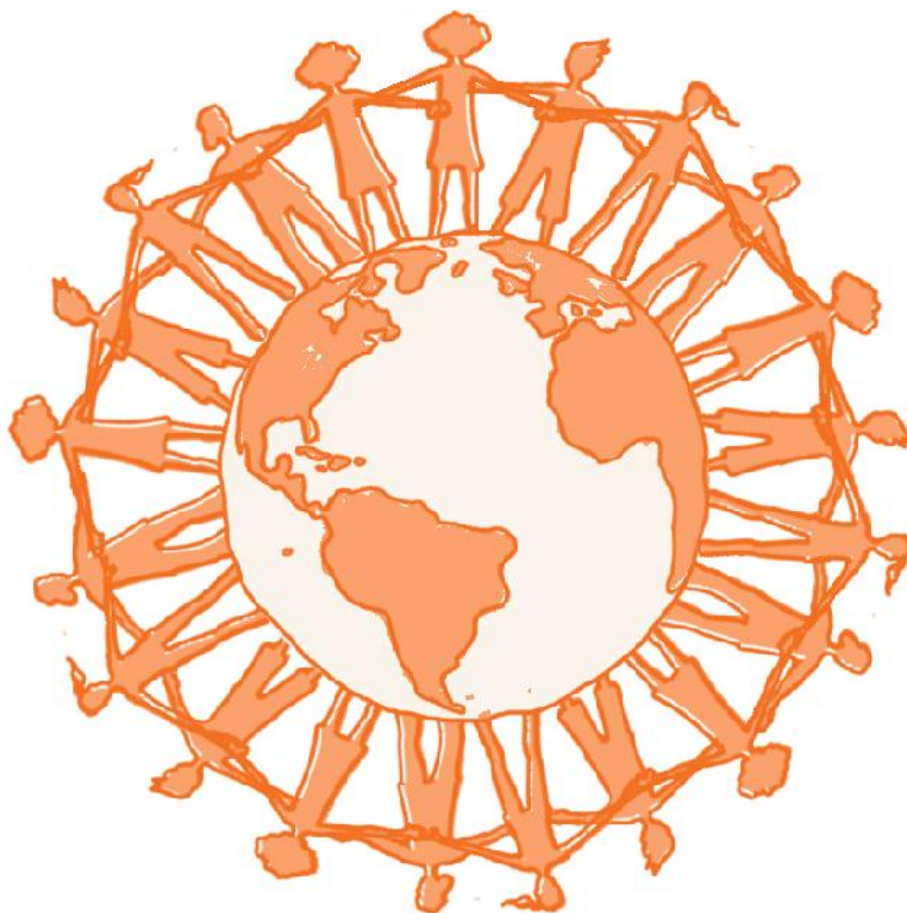

Guia metodològica

TINGUEM CURA DEL PLANETA

**Un projecte per promoure la participació
de l'alumnat de secundària**

120120© Xarxa d'Escoles per a la Sostenibilitat de Catalunya

Continguts i coordinació editorial:

Marta Vilar. Agenda 21 Escolar de Barcelona

Equip assessor:

Ariadna Pomar (Societat Catalana d'Educació Ambiental)

Cristina González (Agenda 21 Escolar de Sant Feliu de Llobregat)

Margarida Feliu (Agenda 21 Escolar de Barcelona)

Paula Pérez (Generalitat de Catalunya. Departament de Territori i Sostenibilitat)

Assessories del Programa escoles verdes: Viladraueducació.com, Les Guilleries Associació d'Educació Ambiental, Associació Catalana Cases de Colònies, Escola de natura del Corredor, Cel Rogent Educació Ambiental i Cedricat.

Barcelona, desembre 2012

ÍNDEX

Introducció	3
Què és?	3
Per què?	4
Què hem fet fins ara?	4
Qui i com es participa?	5
Qui: Els i les joves dels centres educatius de secundària	5
Com: La Conferència Escolar	5
Com és el procés?	6
Quins són els principis bàsics?	7
Què es necessita? Persones delegades	9
Com escollir les persones delegades?	9
Dinàmica 0A. El perfil de la persona delegada	9
Dinàmica 0B. Què fa que algú sigui bon representant?	10
Propostes per aconseguir-ho	11
1r curs: DIAGNOSTIQUEM, PLANIFIQUEM I ACTUEM	11
1. Veiem el vídeo	11
Dinàmica 1.1. Tinguem cura del planeta és...	11
2. Impactes globals	12
Dinàmica 2.1. Document de referència	12
Dinàmica 2.2. Reptes socioambientals globals	12
3. Diagnostiquem l'estat del municipi	13
Dinàmica 3.1. Què diuen les notícies?	13
4. Relacionem les accions del centre amb les responsabilitats de la Carta Internacional	14
Dinàmica 4A. De les responsabilitats a les accions	14
Dinàmica 4B. De les accions a les responsabilitats	14
5. Diagnostiquem l'estat del centre	15
Dinàmica 5.1. El semàfor de les accions	15

6. Quines accions farem?	16
Dinàmica 6.1. Què i com decidim?	16
Dinàmica 6.2. El termòmetre: què ens agradaria fer?	17
Dinàmica 6.3. Programem les accions	18
7. Comunicuem i impliquem	19
Dinàmica 7.1. Fem un pòster de les accions prioritzades	19
Dinàmica 7.2. Així està el centre	19
2n curs: MILLOREM I IMPLIQUEM	20
1. Com estem respecte el curs passat?	20
Dinàmica 1.1. Què hem aconseguit? Què no? I perquè?	20
2. Relacionem les accions del centre amb les dels agents locals	21
Dinàmica 2.1. El mapa dels agents	21
Dinàmica 2.2. Què fan els altres?	22
3. Elaboració d'una carta oberta de coresponsabilitat	23
Dinàmica 3.1. La carta oberta de coresponsabilitat	23
4. El territori influeix en l'elecció de les accions que s'hagin de desenvolupar	24
Dinàmica 4.1. Qui fa cada acció?	24
Dinàmica 4.2. Ampliem horitzons	24
3r curs: COMUNIQUEM I PASSEM EL RELLEU	25
1. Avaluem les accions	25
Dinàmica 1.1. Ho hem aconseguit?	25
2. Avaluem el canvi en el centre	25
Dinàmica 2.1. Com ha canviat el centre en aquests tres cursos?	25
3. Comunicuem els resultats i passem el relleu	26
Dinàmica 3.1. Càmera, Acció!	26
4. Compartim	27
Annexos	28
1. Carta Internacional de Responsabilitats "Els joves tenim cura del planeta". Conferència Internacional. Brasília 2010	29
2. II Carta Catalana "Els joves tenim cura del planeta". Conferència catalana. Barcelona 2011	30
3. Manifest "Els joves tenim cura del planeta". Conferència estatal. Vitòria 2012	33
4. Carta oberta de coresponsabilitat. Conferència europea. Brussel·les 2012	34
5. Dinàmica 6.3. Programem les accions	36
6. Projectió del documental <i>HOME</i>	37

INTRODUCCIÓ

Què és?

La *Conferència Internacional de Joves Tinguem Cura del Planeta* és un procés que convida joves de tot el món a reflexionar i actuar per millorar el planeta. És un procés educatiu que busca el compromís i la responsabilitat dels joves per superar la crisi social i ambiental que pateix el nostre planeta, mitjançant un procés interactiu dut a terme per joves d'entre 13 i 16 anys de diferents localitats, regions, països i continents que aprenen i actuen units per un objectiu comú: tenir cura del planeta.

A Catalunya, la *Conferència Internacional de Joves* es concreta en el procés *Tinguem Cura del Planeta*, el qual apropa la dimensió de la política ambiental a l'educació reglada. Mobilitza i compromet els i les joves a analitzar i debatre, amb la resta de la comunitat educativa, els principals reptes socioambientals actuals. És un procés de construcció de l'aprenentatge en el qual els i les joves es reuneixen, deliberen sobre els temes proposats i escullen representants que han de comunicar les idees acordades en diferents espais d'intercanvi. Aquest procés inclou la realització de conferències escolars, conferències de comunitats autònomes i regionals i, finalment, d'àmbit internacional.

La filosofia d'aquestes conferències es basa en:

- Transformar cada escola en un espai actiu de construcció de coneixements i propiciar la participació democràtica i el debat en l'esfera global i local.
- Despertar i enfortir la participació de la comunitat educativa en el debat de temàtiques urgents, generalment limitades als centres d'investigació o de formulació de polítiques públiques.
- Promoure que els i les joves assumeixin responsabilitats individuals i col·lectives per provocar una millora de la qualitat de vida local i planetària.

Els principals objectius de les conferències regionals, estatals i internacionals són:

- Promoure l'intercanvi d'experiències que pretenen resoldre reptes socio-ambientals globals per mitjà de l'educació i la participació de la societat.
- Permetre que el major nombre possible de joves, professorat i comunitats educatives s'apropï localment dels compromisos planetari i assumeixi responsabilitats per millorar el món.

Per què?

Els motius més significatius per a participar en aquest procés són:

- Donar veu als i a les joves i oferir-los la possibilitat de participar en la construcció d'un futur sostenible per a les seves comunitats, ciutats, regions, països i per al planeta.
- Crear i enfortir espais de debat al centre educatiu sobre els reptes socials i ambientals i prendre consciència que les solucions a aquests reptes hauran de ser locals amb una visió global.
- Conèixer altres joves de Catalunya i d'arreu del món que tenen el compromís de caminar cap a un món més sostenible.

Què hem fet fins ara?

Durant els anys 2009 i 2010, 52 països van participar en aquest procés celebrant conferències per debatre i consensuar les responsabilitats i accions que els i les joves volien assumir.

Aquest procés va concloure el juny del 2010 a la [Conferència Internacional \(CONFINT\) de Brasília](#), en la qual més de 400 joves es van trobar per redactar conjuntament la Carta Internacional de Responsabilitats "Els joves tenim cura del planeta", que podeu trobar a l'annex. Aquest document és el full de ruta del jovent compromès a construir un món més sostenible. A l'estat espanyol 57 escoles d'Aragó, Galícia, el País Basc i Catalunya van participar en diferents trobades. I una delegació de 8 joves els van representar anant al Brasil. Per conèixer de prop l'experiència dels joves participants a la CONFINT 2010, es pot veure el vídeo [Els joves tenim cura del planeta](#).

El pas següent es va dur a terme durant el curs 2010-2011, en què es va fer difusió als instituts d'arreu de l'Estat tant de la Carta Internacional com de l'experiència dels delegats i delegades que van participar a la Conferència. I també es van celebrar diverses trobades territorials. En el cas català, aquestes trobades es van emmarcar en els fòrums de la Xarxa d'Escoles per a la Sostenibilitat de Catalunya (XESC) i en diferents actes de les Agendes 21 escolars. En aquests espais de debat es va reflexionar sobre la Carta Internacional de Responsabilitats i es van seleccionar els 40 centres que participarien en tot el procés el següent curs.

Al llarg del curs 2011-2012, aquests 40 centres de Catalunya van celebrar conferències escolars i trobades a escala catalana i estatal; van posar en comú els reptes relacionats amb les responsabilitats internacionals i compartir les actuacions que s'hi van portar a terme. Aquest camí es va iniciar a les escoles amb l'organització de les conferències escolars i va continuar a l'àmbit de les comunitats autònomes, amb la participació a la Conferència Catalana celebrada a Barcelona, la posterior Conferència Estatal de Vitòria, la Conferència Europea celebrada a Brussel·les i la participació a la Cimera de la Terra de Rio + 20, el juny del 2012.

A partir del curs 2012-2013, els centres que vulguin participar en el procés celebraran la seva Conferència Escolar per assumir els compromisos que els permetin desenvolupar unes accions que transformin l'entorn més proper. També faran trobades amb altres centres per intercanviar les seves experiències. Cada dos cursos, a més a més, es preveu fer una trobada estatal, en la qual els joves de les diferents comunitats autònomes puguin posar en comú les accions que fan des dels seus centres i puguin elaborar una estratègia col·lectiva.

Qui i com es participa?

Qui: Els i les joves dels centres educatius de secundària

Els centres que participen en el procés porten a terme una Conferència Escolar en què donen a conèixer la Carta Internacional de Responsabilitats del Brasil, reflexionen sobre la seva pròpia realitat i identifiquen prioritats i accions per millorar el seu centre educatiu envers la sostenibilitat. Aquest és l'inici d'un treball liderat pels i per les joves que implica tota la comunitat educativa: l'alumnat, les famílies, el professorat, el personal no docent del centre, les entitats i col·lectius del barri o municipi...

Hi ha moltes maneres de participar-hi: amb els i les joves que ja formen part de la comissió coordinadora o comitè ambiental del centre, amb tot un grup classe, amb l'alumnat d'una àrea específica, a les tutories, amb tot l'alumnat d'un nivell educatiu o amb tot l'alumnat de secundària.

Com: La Conferència Escolar

Tinguem Cura del Planeta és un procés de reflexió i intercanvi entre els i les joves d'un centre escolar per imaginar i transformar el seu entorn. Un procés local que s'emmarca en un procés de participació internacional, on milers de centres escolars estan caminant cap a un mateix objectiu. El procés reconeix el paper del centre com un espai viu de construcció social de coneixement que permet la participació democràtica i el debat global i local paral·lelament.

Durant el primer curs el centre organitza la seva Conferència Escolar i és el punt de partida que guia les accions transformadores al llarg dels tres cursos. Aquesta Conferència permet l'alumnat liderar el disseny del programa que el centre portarà endavant els propers tres cursos. Aquesta Conferència s'emmarca en el procés de redactar els projectes triennals de programes com Escoles Verdes o Agendes 21 escolars. Cal tenir en compte que la Conferència Escolar necessita un treball previ per a la seva preparació i una comunicació posterior dels resultats. El centre pot organitzar-la de diferents maneres: dedicant-li una hora a la setmana en una àrea concreta, a les hores de tutoria, en una jornada de tot un dia, en un matí, etc. També s'ha de considerar que el nombre de joves implicats determina el temps que s'hi ha de dedicar. Si es fa entre diverses classes, hi haurà d'haver un espai d'intercanvi per posar en comú les diferents decisions.

En definitiva, la Conferència Escolar, liderada pels joves, serveix per analitzar la informació recollida a la diagnosi i decidir què volem i podem canviar, establir prioritats i concretar unes accions per a dur a terme. És important involucrar tota la comunitat educativa en aquesta part del procés, ja que els canvis requereixen el consens i el compromís de diversos col·lectius del centre per ser assolits. En aquest procés de participació activa, els joves escullen els seus delegats entre joves de 13 i 16 anys, que són els que participaran en trobades d'intercanvi amb altres centres educatius.

Com és el procés?

El procés es planteja al llarg de tres cursos escolars. Aquest període de temps, per una banda, permet comprometre's a desenvolupar accions realment transformadores i, per l'altra, permet implicar altres agents en la realització d'aquestes accions: govern, administració local, comunitat educativa, organitzacions o altres centres educatius. És doncs un procés que encaixa amb la temporalitat dels processos educatius i que es pot avaluar, analitzant l'estat del centre al principi del procés i observant de nou els mateixos paràmetres en finalitzar-lo, al cap de tres cursos.

Per tal de facilitar el seguiment del procés, s'ha establert una proposta dels passos que cal seguir, en la qual es detallen un seguit d'objectius i fites que s'han d'aconseguir per a cadascun dels tres cursos. Aquest no és un procés tancat, sinó que cada centre ha de buscar aquelles estratègies que consideri millors per assolir el canvi que desitja al llarg del procés, adaptant les seves pròpies dinàmiques a les línies generals que es proposen:

1r curs. DIAGNOSTIQUEM, PLANIFIQUEM I ACTUEM

Durant el primer curs, cal conèixer el nostre centre i l'entorn, i decidir quines responsabilitats i accions transformadores hi desenvoluparem. En aquest primer curs s'avalua i diagnostica l'estat del centre: quines accions ja estem duent a terme i ens funcionen, quines cal que millorem i quins nous reptes ens plantejem. Comencem a actuar per transformar l'entorn més proper i comuniquem la diagnosi i els resultats de les accions que estem duent a terme a la resta de comunitat educativa.

2n curs. MILLOREM I IMPLIQUEM

Durant el segon curs, analitzem les actuacions que encara no hem assolit o que es poden millorar i ens centrem a implicar els actors del nostre entorn en les accions. Segurament, per desenvolupar algunes de les accions que ens hem plantejat per transformar el centre i l'entorn, ens caldrà l'ajuda d'agents externs; serà el moment d'implicar-los-hi, mitjançant la signatura d'un compromís de coresponsabilitat per part d'ambdues parts.

3r curs. COMUNIQUEM I PASSEM EL RELLEU

En el tercer curs, avaluarem el canvi que ha fet el centre respecte de les accions que s'havien avaluat i diagnosticat durant el primer curs. Així doncs, i mitjançant indicadors, comparem l'estat del centre al llarg d'aquests tres cursos. És un bon moment per comunicar dins i fora del centre les millores que s'han aconseguit gràcies a la implicació de tots i totes. D'altra banda, l'alumnat traspasa als nous representants del procés la responsabilitat de seguir avançant per fer del centre un entorn més sostenible.

Aquest procés és internacional i, per tant, estan previstes trobades d'intercanvi entre joves a escala catalana, estatal, europea i internacional. Aquestes conferències són un punt rellevant de motivació per a l'alumnat i de millora de la qualitat de les propostes.

Quins són els principis bàsics?

Responsabilitat

Del llatí *responsum*, respondre. És la capacitat de respondre d'alguna cosa, de garantir l'acompliment d'una tasca, el compliment d'un deure o de donar-ne raó. Però també és un valor que està en la consciència de la persona i que li permet reflexionar, administrar, orientar i valorar les conseqüències dels seus actes. Cada ciutadà i ciutadana es torna responsable, dins dels seus límits, en proporció al seu accés a la informació i al poder que té.

Si voleu aprofundir en el concepte de responsabilitat podeu utilitzar aquesta dinàmica:

Dinàmica. Cadascú té les seves responsabilitats

S'analitzen els diferents rols dels actors de la societat i es debat sobre les responsabilitats de cadascun.

- Es presenta una problemàtica ambiental: s'han fet públiques les dades de recollida selectiva del municipi i es constata un baix nivell de separació de residus, un episodi de sequera molt greu o un alt nivell de contaminació atmosfèrica.
- Es divideix el grup en dos: uns es reparteixen els rols dels actors que interpretaran davant de la problemàtica ambiental i la responsabilitat que han d'assumir. L'altra part del grup els escolta i apunta les responsabilitats que creuen que els són pròpies, segons el paper que hi jugui cadascú.
- Els que han escoltat explicaran quines són les responsabilitats que creuen que tenen aquests actors. Els que han escenificat els rols, explicaran com s'han sentit i si estan d'acord amb les observacions dels companys.
- (Possibles actors: els joves, el govern, les empreses, les associacions de veïns, altres associacions vinculades al tema escollit...).

Local-global

L'esfera local i l'esfera global estan interconnectades. La solució dels reptes globals necessita la implicació local, i respostes aplicades a una realitat concreta. Per això, una de les premisses del procés Tinguem Cura del Planeta és "Pensa globalment i actua localment".

Decidir

Prendre decisions ho fem cada dia, de vegades les decisions són quotidianes i gairebé les prenem sense prestar-hi atenció, però en altres ocasions ens costa més. Si les decisions són col·lectives estem parlant d'un procés més complex, ja que, a les dificultats individuals per decidir, s'hi afegeixen els interessos de cadascú. Les decisions es poden prendre de diverses maneres. Una forma és *decidir per consens*, és a dir, buscant els acords col·lectius de les persones implicades. El consens requereix creativitat, paciència i respecte per part de cadascun dels participants i, tot i que és un procés més llarg, finalment és més eficaç. També es poden prendre *decisions per majoria mitjançant una votació*; prèviament s'haurà fet un debat sobre la temàtica per a assegurar que tothom tingui la informació necessària per votar.

Compromís

Els i les joves es comprometen a dur a terme una acció, a participar activament en un procés amb un objectiu comú.

Accions transformadores

L'acció és el mitjà, és el com es farà per aconseguir els objectius i és la resposta de "Com podem exercir la nostra responsabilitat? Què podem fer col·lectivament per transformar aquesta situació? Quina és l'acció més estratègica, és a dir, la que té un major impacte positiu, a partir de les pràctiques simples que podem realitzar?" No n'hi ha prou a pensar quines responsabilitats s'haurien d'assumir. Cal pensar en accions transformadores que permetin assolir les responsabilitats proposades per tenir unes millors condicions de vida.

Xarxa de joves

Els joves tenen un rol com a subjectes socials que viuen, actuen i intervenen en el present i en el futur. Aquesta xarxa té algunes característiques:

Jove escull a jove

Els delegats i les delegades adquireixen un compromís amb tots els joves que hi han confiat perquè els representin a les conferències i alhora retornin els resultats obtinguts. Per a la selecció de delegats i delegades, prèviament s'ha de reflexionar sobre quin és el perfil que haurà de tenir aquesta persona representant.

Jove aprèn de jove

El procés de mobilització es construeix juntament amb els i les joves, respectant i confiant en la seva capacitat d'assumir compromisos d'accions transformadores i una generació aprèn de l'altra. Mentre els adolescents i joves s'apropien fàcilment de les tendències transformadores, depèn dels adults afavorir les condicions per tal que els canvis necessaris succeeixin.

Democràcia al centre escolar

Incorporar al centre escolar la dimensió democràtica en les decisions quotidianes és un repte que el procés empeny a afrontar. Té elements de democràcia participativa i directa, sobretot en l'àmbit local i escolar i elements de democràcia representativa, on un nombre determinat de delegats i delegades tindran la responsabilitat de representar els joves del seu territori.

Educomunicació

Uneix l'educació amb la comunicació i defensa el dret dels individus a produir informacions i comunicacions. Aquesta eina d'intervenció social i d'acció política permet aprendre a fer una lectura crítica de la informació que es rep i alhora fer una producció col·lectiva que es vulgui fer pública.

Deliberar

Per poder prendre una decisió cal meditar i considerar les opcions a favor i en contra. Deliberar és pensar, enraonar, contrastar, aturar-se, escoltar, opinar. Deliberar requereix temps, dedicació, informació, paciència i capacitat de diàleg.

Què es necessita? Persones delegades

Com hem dit abans, per poder desenvolupar el procés, cal que els i les joves dels centres educatius de secundària escullin les persones que els representaran en les trobades d'intercanvi que inclou el procés. Aquests joves adquireixen un compromís amb tots els altres que hi han confiat perquè els representin a les conferències i alhora retornin els resultats obtinguts. Per poder garantir la continuïtat en el procés, es recomana que els representants siguin de 1r o 2n d'ESO, malgrat que a la Conferència Escolar està pensada perquè hi participi l'alumnat de tot el centre.

Com escollir les persones delegades?

A continuació es proposen dues activitats per tal d'escollir les persones que representaran el centre. Per fer aquestes dinàmiques prèviament cal clarificar el concepte de responsabilitat i fer èmfasi en la premissa "Jove escull a jove".

Dinàmica 0A. El perfil de la persona delegada

Per escollir els i les joves que han de representar al centre, es proposa elaborar un perfil ideal amb les característiques principals que hauria de tenir la persona que representi el centre.

- Es dibuixa una silueta d'una persona a la pissarra que recollirà totes les aportacions que facin els petits grups després d'haver debatut i decidit les qualitats que haurien de tenir els i les joves representats.

Col·legi Sant Ramon Nonat

Col·legi Sant Ramon Nonat

Qualitats relacionades amb:

1. Què ha de **saber** o quins coneixements ha de tenir (que al dibuix de la pissarra s'anotaran al cap): per exemple, entendre el procés i contingut de les conferències, conèixer problemàtiques socioambientals o conèixer idiomes.
2. Què ha de **saber fer** o quines habilitats ha de tenir (representades a les mans): per exemple, saber debatre i argumentar, escoltar i incorporar aportacions dels altres o comunicar i utilitzar diferents llenguatges expressius.
3. Com ha de **ser** o quines actituds i valors ha de tenir (simbolitzats al cor): per exemple, ser una persona oberta, saber posar-se al lloc de l'altre, ser coherent amb les seves accions o saber treballar en grup.

- Una vegada s'han acordat els criteris, cadascú anota en un paper els 2 joves que considera que compleixen més bé les qualitats del/de la delegat/da ideal.
- Es compten els vots. Els 2 primers votats seran els delegats, el 3r i el 4t els subdelegats i el 5è i el 6è els suplents.

Dinàmica 08. Què fa que algú sigui bon representant?

Les qualitats de les persones delegades es debaten a partir de les característiques de persones reals que representen un grup.

- Cada petit grup identifica dues o tres persones rellevants i/o famoses, especialment per la seva manera de comunicar, en la societat actual.
- Cada grup exposa les seves propostes i es recullen totes en una llista única.
- En petit grup es debat sobre quines característiques tenen en comú la majoria de les persones escollides, a partir d'algunes preguntes que poden ser com aquestes: Què fa que ens interessi el seu discurs? La manera com parla afavoreix la comunicació? Per què? Un bon comunicador és un bon representant de grup? Per què? Com hauria de ser un representant de grup? Com no hauria de ser?...
- Fruit del debat s'ha d'arribar a un consens per decidir quines característiques es considera que té un bon representant d'un col·lectiu.
- Una vegada acordades les característiques, cadascú anota en un paper els 2 joves que considera que compleixen més bé les qualitats del representant ideal.
- Es compten els vots. Els 2 primers votats seran els delegats, el 3r i el 4t els subdelegats i el 5è i el 6è els suplents.

PROPOSTES PER A ACONSEGUIR-HO

Tot seguit es presenten diferents dinàmiques per aconseguir els objectius del procés Tinguem Cura del Planeta. Són propostes que s'han d'escollir i adaptar al context de cada centre. Algunes donen eines per aprofundir en el contingut i d'altres ajuden al debat i a la presa de decisions. En alguns passos cal escollir entre les dinàmiques proposades (anomenades amb la nomenclatura A o B) i en d'altres són propostes per realitzar consecutivament (anomenades amb la nomenclatura 1, 2, 3).

1r curs

DIAGNOSTIQUEM, PLANIFIQUEM I ACTUEM

Aquest primer curs cal conèixer el nostre centre i entorn i decidir quines responsabilitats i accions desenvoluparem al llarg dels propers tres cursos; ahora comencem a realitzar algunes de les accions a les quals ens hem compromès.

1. Veiem el vídeo

Abans de començar suggerim veure el vídeo que explica el procés Tinguem Cura del Planeta amb l'objectiu que l'alumnat imagini i reflexioni sobre els objectius de la proposta.

Dinàmica 1.1. Tinguem cura del planeta és...

Un cop vist el vídeo afavorim el debat entre l'alumnat per conèixer en quin projecte ens hem embarcat participant al procés [Tinguem Cura del Planeta](#).

- A l'aula es veu el vídeo.
- Individualment l'alumnat anota en tres papers autoadhesius tres idees que creuen que tracta el procés Tinguem Cura del Planeta.
- Per torns, l'alumnat llegeix en veu alta les tres idees que ha tingut i les va enganxant a la pissarra agrupant-les segons s'assemblin.
- La persona que dinamitza l'activitat resol els dubtes que vagin sorgint en el debat i, al final, fa un resum del projecte i del compromís que implica participar-hi.
- Per ampliar la dinàmica podeu consultar altres vídeos elaborats al llarg dels diferents cursos, que trobareu a la pàgina web de l'[SCEA](#) o de la [XESC](#).

2. Impactes globals

Prèviament a decidir les accions que volem desenvolupar al centre, ens cal conèixer i entendre la Carta Internacional de Responsabilitats (consultable a l'annex) elaborada pels i per les joves durant la Conferència Internacional a Brasília el 2010. La Carta s'ha pres com a document base i permet emmarcar les accions locals en un context global i veure quines problemàtiques planetàries aborda.

Dinàmica 2.1. Document de referència

Es llegeix la Carta Internacional de Responsabilitats i es concreten quines problemàtiques socioambientals tracta cada responsabilitat.

- En primer lloc cal que l'alumnat llegeixi la Carta Internacional de Responsabilitats.
- En petits grups es reparteixen les 9 responsabilitats. Cada grup cal que pensi sobre quin repte socioambiental tracta la seva responsabilitat. (Ex. Contaminació del sòl, efecte d'hivernacle, pèrdua de biodiversitat, excés de residus...).
- Posteriorment preguntem a l'alumnat què sap de cadascuna de les problemàtiques que han aparegut: Quines són les causes de la problemàtica? Quines són les conseqüències? Com ens afecta? Cal tenir present que la Carta és internacional i per això hi ha problemes que són més propis del nostre territori i d'altres que no tant.
- En aquest punt, si la persona que dinamitza veu que l'alumnat ja té prou informació sobre cadascun dels reptes, es pot passar a la dinàmica 4.A. *De les responsabilitats a les accions* o 4.B. *De les accions a les responsabilitats*; si, contràriament, s'aprecia poca informació, es pot dur a terme la dinàmica 2.2. *Reptes socioambientals globals*.

Dinàmica 2.2. Reptes socioambientals globals

Cada petit grup s'encarrega de visionar uns minuts del documental [Home](#), que tracta sobre les problemàtiques socioambientals globals, i els explica a la resta per obtenir finalment una visió general dels reptes socioambientals planetaris. Per a aquesta dinàmica es pot utilitzar qualsevol altre material que ja es faci servir normalment a l'aula amb l'alumnat per tractar problemàtiques socioambientals globals.

- Cada petit grup veu 1 o 2 dels talls seleccionats (segons la quantitat de grups que hi hagi a l'aula) i es demana que explicitin quin repte socioambiental global consideren que fa referència cada tall. Podeu trobar la relació de talls del documental *Home* a l'annex.
- Un cop s'està d'acord en quin és el repte que planteja cada tall es busca a quina responsabilitat de la Carta fa referència.
- Amb la tasca de tots els grups disparem d'una llista de problemàtiques globals que afecten el nostre planeta i les responsabilitats de la Carta que s'hi relacionen.
- Si es considera oportú es poden veure en gran grup els darrers minuts del documental (01:39:47 – 01:44:25), que inclouen dades reals i serveixen de resum de les problemàtiques ambientals.
- En els darrers minuts del documental (01:44:26 – 01:53:40) se citen algunes possibles solucions als reptes que poden servir d'inspiració i motivació per començar a pensar accions que es poden desenvolupar al centre. Aquestes solucions són majoritàriament tècniques i individuals; així doncs, us suggerim que reflexioneu col·lectivament sobre el fet que el documental només citi aquest tipus de solucions sense comentar les diferents responsabilitats que tenim els éssers humans en funció del nostre accés al poder i a la informació.
- És interessant, també, reflexionar sobre la producció del documental: el grup PRP, una agrupació d'empreses multinacionals que comercialitzen articles de luxe, d'esport i d'estil de vida. És una estratègia de *greenwashing*¹? Què creuen que vol dir?

¹ El terme *greenwashing* s'utilitza per descriure les organitzacions que utilitzen de tècniques de màrqueting verd de manera intencionada per promoure la percepció que els objectius i polítiques de la organització que s'anuncia són ambientalment positives. Ja sigui per incrementar beneficis o per guanyar suport polític, el *greenwashing* busca manipular la opinió pública per donar suport a objectius qüestionables des d'un punt de vista ambiental i social).

3. Diagnostiquem l'estat del municipi

Una vegada detectats els reptes socioambientals planetaris, analitzem l'estat del municipi per conèixer les problemàtiques que ens afecten més de prop per passar de l'escala global a l'escala local.

Dinàmica 3.1. Què diuen les notícies?

Analitzant les notícies que apareixen a la premsa es debat sobre les problemàtiques socioambientals que afecten l'entorn proper.

- Cada petit grup fa una recerca a la premsa de notícies relacionades amb l'entorn. Les notícies es poden seleccionar prèviament o bé que sigui l'alumnat que destriï d'un document sencer aquella informació que consideri rellevant. Per a aquesta dinàmica és convenient utilitzar la premsa local o comarcal, per tal que les temàtiques siguin el més properes possible.
- Cada grup llegeix la notícia i detecta quins reptes i problemàtiques socioambientals hi estan relacionats.
- Posteriorment cada grup relaciona el repte que ha decidit amb la responsabilitat de la Carta Internacional que correspongui.
- Cada grup exposa la notícia i la responsabilitat de la Carta.
- La persona que dinamitza ha de fer notar que les responsabilitats de la Carta tant es poden assolir mitjançant les accions que fem al centre com amb accions que es fan al territori.

4. Relacionem les accions del centre amb les responsabilitats de la Carta Internacional

A continuació, es proposen dues dinàmiques per a escollir segons la vostra realitat per conèixer quines responsabilitats de la Carta Internacional es tracten en les accions que duem a terme al centre.

Dinàmica 4A. De les responsabilitats a les accions

A partir de les responsabilitats de la Carta Internacional s'identifiquen quines accions de les que es fan al centre estan relacionades amb la sostenibilitat.

- Es reparteixen dues o tres responsabilitats de la Carta a cada petit grup (5 o 6 participants).
- Cada grup ha d'associar les accions que es fan al centre amb cadascuna de les responsabilitats que els han tocat.
- Es posa en comú i s'escriu una llista de totes les accions que es fan i la seva relació amb les 9 responsabilitats.
- Finalment haurà quedat l'esquema de la situació en què es troba el centre respecte de la Carta Internacional de Responsabilitats.

Dinàmica 4B. De les accions a les responsabilitats

A partir de les accions que desenvolupa el centre es pensen quines responsabilitats de la Carta Internacional hi estan associades.

- Es reparteixen 2 papers autoadhesius per a cada participant, en els quals s'ha d'escriure una acció que s'hagi dut a terme al centre relacionada amb la sostenibilitat: tant pot ser una acció que ja s'hagi assolit, com una en la qual encara s'estigui treballant, com una que es va iniciar però no va acabar de funcionar.
- Posteriorment, en un espai de l'aula, es penjen els títols de les nou responsabilitats de la carta.
- Per torns els participants han d'enganxar les accions que han escrit a les notes adhesives sota la responsabilitat que considerin que s'hi relaciona més.
- Pot donar-se el cas que algunes accions estiguin repetides; en aquest cas s'enganxen tots els papers autoadhesius que tractin de la mateixa acció juntes.
- Quan tothom hagi pogut enganxar les accions sota la responsabilitat que li pertoca, cal unificar i debatre el resultat obtingut. Així doncs, cal fer notar que una acció pot ser que estigui en més d'una responsabilitat o que una responsabilitat no tingui gaire accions. També pot passar que fruit del debat es percebin noves accions que no s'havien previst, en aquest cas s'agafa un nou paper autoadhesiu i s'inclou al cartell.
- Finalment haurà quedat l'esquema de la situació en què es troba el centre respecte de la Carta Internacional de Responsabilitats.

Col·legi Sant Ramon Nonat

Col·legi Sant Ramon Nonat

5. Diagnostiquem l'estat del centre

Prenent de base l'esquema que ens ha quedat quan hem relacionat les accions que es fan o s'han fet al centre amb les responsabilitats de la Carta, analitzem el grau d'assoliment de cadascuna de les accions. La concepció d'aquest grau d'assoliment pot ser diferent per a cada participant; aquesta dinàmica pretén arribar a acords en els resultats de les accions i en els criteris per definir si l'acció és verda (es considera una acció que funciona amb normalitat al centre), groga (es considera una acció que no funciona del tot correctament) o vermella (és una acció que, tot i considerar-la important, no s'està fent o no funciona al centre).

Dinàmica 5.1. El semàfor de les accions

Partint de la base que ens ha deixat l'esquema de la situació inicial elaborat en la dinàmica anterior (dinàmica 3A o 3B), relacionem cada acció amb el seu grau d'assoliment, utilitzant els colors verd, groc i vermell.

- Es divideix el grup en grups de 5 participants, als quals es reparteixen gomets de color verd, groc i vermell.
- Al costat de cadascuna de les accions distribuïda en les 9 responsabilitats de la Carta que apareixen a l'esquema, cada grup situa un gomet segons consideri que és el grau d'assoliment de l'acció.
- Una vegada ja hem avaluat cadascuna de les accions, es debaten aquelles accions on hi ha diversitat d'opinions pel que fa a la catalogació dels colors. Cal arribar a un acord sobre què és una acció assolida, què és una acció que s'ha iniciat al centre tot i que no funciona del tot correctament o què és una acció que no s'està fent o no funciona al centre.
- Els grups de 5 exposen les raons que han utilitzat en el debat previ per decidir cada un dels tres colors i aquestes s'anoten en un lloc visible.
- El/la dinamitzador/a compara els criteris utilitzats pels participants amb els següents:
 - Verd:
 - és una acció consolidada en el quotidià del centre
 - implica bona part de la comunitat educativa
 - és una acció a llarg termini
 - s'aprecien canvis en la gestió dels recursos (s'estalvia aigua o energia, es fan menys residus...)
 - és una acció que s'ha comunicat a tota la comunitat educativa
 - hem involucrat altres agents externs al centre en l'acció (les famílies, l'Ajuntament, una associació...)
 - contribueix a una millora de l'entorn del centre (barri, poble, ciutat) en alguna de les seves problemàtiques ambientals
 - Groc:
 - implica un grup reduït de la comunitat educativa
 - és una acció puntual en el temps
 - els resultats no són els esperats
 - tots els objectius no estan assolits
 - no s'aprecien canvis en la gestió dels recursos
 - només ho ha dut a terme un col·lectiu molt reduït del centre
 - no implica una millora de l'entorn del centre
 - Vermell:
 - l'acció s'ha plantejat teòricament, però no s'ha portat a la pràctica
 - és una acció puntual feta en el passat que no ha perdurat
 - és una acció que no s'ha comunicat a la comunitat educativa
- Pot ser que una vegada feta aquesta segona part, algunes accions canviïn de color; aleshores cal deixar constància a l'esquema de quin és el color que finalment hem acordat que li correspon a aquella acció segons el seu grau d'assoliment.

6. Quines accions farem?

Un cop valorada la situació en què es troba el centre i el municipi o comarca, és el moment de mirar endavant i veure quin camí es vol seguir. Considerar les accions que s'han dut a terme fins ara dóna una perspectiva temporal al procés i facilita la contextualització de les decisions que es prenguin. Aquestes accions s'han de desenvolupar durant els tres cursos del procés.

Dinàmica 6.1. Què i com decidim?

Es coneixen diferents possibilitats per posar-se d'acord i es valoren els avantatges i els inconvenients de cadascuna.

- Es presenta un tema sobre el qual cal prendre una decisió, per exemple: com serà l'avaluació d'una assignatura, l'ús de la calefacció a l'hivern o com participarem a la festa de final de curs de l'escola.
- Es dóna temps perquè cadascú decideixi la seva opció preferida i l'anoti en un paper. Es plantegen 3 situacions diferents; després de cada situació cada participant anota quina és l'opció per la qual es decanta (tant si hi ha hagut canvi, des de la seva idea inicial, com si no).
 - En la primera situació: el professor **decideix** quina és l'opció escollida i la comunica al grup. Es deixa espai per a comentaris dels participants, que s'anoten per ser utilitzats en la seva avaluació.

FORMA	AVANTATGES	INCONVENIENTS
Una persona decideix	Les decisions es prenen ràpidament i sense discussions. Pràctica quan els membres del grup no volen responsabilitats o respon a una distribució de tasques prèvia i clara. ...	Qui decideix pot no tenir tota la informació o capacitat tècnica. Si la persona que decideix no té gaire legitimitat al grup, les persones no consultades poden no sentir-se implicades i no col·laborar. ...

- En la segona situació: el grup es col·loca en cercle i es pren la decisió **a partir del vot**. Abans es pot donar la possibilitat que algunes persones argumentin perquè la seva opció és la millor.

FORMA	AVANTATGES	INCONVENIENTS
Votació	Molts membres participen aportant informacions i opinions, permet un cert nivell de debat. La decisió es pren col·lectivament i és reconeguda per la majoria de persones que l'han votat. És una forma relativament ràpida i eficaç de prendre decisions Cada persona té el mateix pes en la decisió. ...	Polaritza el grup i promou una situació de perdedors i de guanyadors. Es discuteix i pot haver-hi enfrontament entre els que estan en desacord. Les minories queden excloses de la presa de decisions. Pot faltar temps per aprofundir en el debat. Els que perden poden boicotejar, o senzillament no col·laborar, de manera que no s'arribarà on es volia. Per voler decidir de forma ràpida, pot ser que el que es decideixi no es porti a terme i que, finalment, el procés acabi sent molt més lent que si s'hagués dedicat més temps a decidir. ...

- En la tercera situació: es convida els joves a passejar per la sala **debatent** amb els altres companys la seva opció preferida intentant convèncer els altres perquè sigui l'escollida. Quan dues persones es posen d'acord sobre una proposta, segueixen passejant plegats per la sala per convèncer altres companys i companyes, però a partir d'ara juntes, i només una, la que es decideixi que té més capacitat negociadora, parla amb altres companys i companyes discrepant per intentar convèncer-los. L'activitat s'acaba quan tots els participants es posen d'acord en una opció. Cal donar prou temps fins a aconseguir-ho.

FORMA	AVANTATGES	INCONVENIENTS
Consens	<p>Es busca una opció on tothom se senti mínimament representat.</p> <p>No hi ha perdedors.</p> <p>Es tenen en consideració les opinions, informacions i experiències de tots/es, també les de les minories.</p> <p>Tothom sap que té un paper rellevant en la decisió.</p> <p>L'actitud és: com fer-ho perquè tots hi guanyem?</p> <p>Hi ha més garantia que els acords presos siguin assumits i impulsats per tothom, per tant, tot i que aparentment requereixi més temps de debat, al final pot ser una inversió de temps en executar els acords.</p> <p>...</p>	<p>Les decisions es prenen de forma molt lenta.</p> <p>Requereix d'unes condicions d'espai, temps, claredat en el procediment i actituds que si no es poden garantir mínimament és preferible ajornar-ho.</p> <p>Poden quedar persones sense participar (per timidesa, confiança en el grup...). Aleshores unes influeixen més que d'altres i, per tant, no tothom té el mateix poder.</p> <p>Requereix voluntat i capacitat de col·laboració per part dels participants.</p> <p>Implica un aprenentatge mínim en la interacció de grup, habilitat i experiència dels implicats en escota, brevetat, etc. Cal entrenament.</p> <p>...</p>

- Finalment, en gran grup, es comparen els resultats de les tres voltes, es confirma la decisió i s'avalua.

Dinàmica 6.2. El termòmetre: què ens agradaria fer?

A partir de les accions marcades en groc i vermell a l'esquema de la situació del centre i havent incorporat accions innovadores, cal prioritzar aquelles actuacions que ens agradaria desenvolupar al llarg dels tres cursos.

- A cada grup de 5 participants se li reparteixen 3 cartolines DIN-A5, on cal que anoti tres noves accions innovadores que considera que el centre hauria de fer.
- Es posen en comú i la persona que dinamitza les enganxa en un lloc visible agrupant-les per semblances.
- A més a més, la persona que dinamitza introdueix les accions que en la dinàmica 5.1. *El semàfor de les accions* havien estat catalogades en color groc i vermell com a possibilitats d'accions per a realitzar o millorar.
- Amb la llista de totes les possibles accions, en petits grups, anoten quines 5 accions consideren més interessants per desenvolupar al llarg dels tres cursos i es posen en comú a la pissarra.
- Abans de debatre i argumentar les accions que es volen prioritzar, es poden ajuntar o refer algunes accions per tal que n'englobin més d'una o la concretin amb més detall.
- Per valorar quines accions es prioritzen, els participants se situen damunt d'una línia en un espai ample on es puguin moure lliurement. Es llegeixen les accions d'una en una i els participants s'han de posicionar damunt d'aquesta línia cap a un extrem, si hi estan 100% d'acord, o, a l'extrem oposat, si hi estan 100% en contra. Si algun participant hi està parcialment d'acord, se situa al mig. Quan facin aquest exercici han de tenir en compte alguns criteris per valorar o prioritzar:
 - És una acció que permet col·laborar amb altres agents del territori (per exemple amb una associació o entitat, amb l'Ajuntament, o amb el centre cívic, etc.)
 - És una acció innovadora, original, que no s'ha treballat al centre
 - És una acció que necessitem fer amb urgència perquè respon a una problemàtica del centre/de l'entorn proper/del país
 - És una acció fàcil/difícil

- És una acció que implica tot el centre
- ...
- Es llegeix la primera acció i el grup se situa damunt de l'eix imaginari. Una persona que hi estigui en contra ha d'intentar convèncer els companys de l'altra banda; després una que hi estigui d'acord fa el mateix i, finalment, es demana l'opinió d'algú que s'hagi situat al mig. Es torna a llegir la frase, i els participants poden canviar d'opinió. S'anota a la pissarra les posicions a favor, en contra i entremig de cada acció plantejada.
- Quan s'hagi fet aquesta activitat, amb totes les accions anotades a la pissarra, es tenen prou elements per triar per quines accions comencem. Cal ser realistes i assumir les accions que podem desenvolupar considerant la gent que som i els recursos que tenim.

Dinàmica 6.3. Programem les accions

Ja hem prioritzat les accions que volem desenvolupar al llarg dels tres cursos amb relació a les responsabilitats de la Carta Internacional "Els joves tenim cura del planeta", però, ara, ens cal planificar i programar per quina començarem, quantes en farem, qui les farà o quan les durem a terme. Fem una programació i una planificació per poder avaluar les accions que hem fet i les que no al final dels tres cursos.

- Dividim el grup en tants grups com accions s'hagin prioritzat a la dinàmica 6.2. *El termòmetre: què ens agradaria fer?*
- Cada grup elabora una fitxa de programació per a cadascuna de les accions proposades. Us proposem algunes indicacions que heu de tenir en compte per emplenar la fitxa següent (a l'annex podeu trobar una fitxa buida per poder emplenar):

APARTATS	CAL TENIR EN COMPTE
Què volem aconseguir?	Objectius de l'acció
Com ho farem?	Cal definir la metodologia que s'utilitzarà per aconseguir els objectius fixats
Qui lidera l'acció?	Qui posa en marxa l'acció, en fa el seguiment, l'avalua... Per exemple la comissió coordinadora, les tutories o els delegats del centre.
Qui són els agents implicats al centre?	Amb quins agents del centre comptem per desenvolupar l'acció. Per exemple un determinat nivell o cicle educatiu, una matèria o àrea o una classe.
Qui són els agents externs al centre?	Amb quins agents externs comptem per desenvolupar l'acció. Com ens hi poden ajudar? Per exemple amb la col·laboració de l'AMPA, les entitats o associacions del municipi/barri o les institucions més properes.
Quan ho farem?	Dissenyem en quin moment durem a terme l'acció, amb quina periodicitat, quines fases tindrà l'acció. Creació d'un cronograma.
Recursos	Què necessitem per dur a terme l'acció? Concreció de la tipologia de recursos necessaris: materials, didàctics, econòmics, humans.
Resultats que volem aconseguir?	Com avaluarem que els objectius s'han assolit? Cal determinar els indicadors que ens serviran per avaluar-los. Aquests poden ser quantitatius o qualitius.
Què, com i quan els avaluarem?	Cal dissenyar quan s'avaluaran els indicadors: en finalitzar el curs, periòdicament i qui i com es recolliran les dades, evidències o indicadors. I qui participa en l'avaluació final.

- Una vegada elaborades cadascuna de les fitxes es posen en comú.
- El dinamitzador anota en un lloc visible cadascuna de les fases de cada acció seguint un esquema temporal per als tres cursos del procés, per així poder visualitzar més fàcilment les fases de cada acció en quin moment es desenvoluparan. Es poden pintar de diferent color les accions en funció de les persones que les hagin de dur a terme.
- Ha quedat elaborat el full de ruta que cal seguir els tres cursos que dura el procés.
- Revisem que el calendari i les accions a desenvolupar són realistes i que podem fer el que ens hem compromès.
- Ara ja sabem què hem de fer. **COMENCEM?**

7. Comuniquem i impliquem

Necessitem la màxima implicació de tothom per tal que les accions que ens hem compromès a desenvolupar siguin assolides al final dels tres cursos i, per això, ens cal comunicar a la resta de comunitat educativa la diagnosi que hem fet de la situació del centre envers la sostenibilitat i les accions que volem desenvolupar amb l'ajuda de tots i totes.

Dinàmica 7.1. Fem un pòster de les accions prioritzades

A partir d'uns pòsters atractius es pretén comunicar a la resta de comunitat educativa les accions prioritzades a escala de centre i, per tant, aquelles accions en les quals es demana la seva ajuda.

- Es divideix el grup en subgrups de 3 persones. Cada subgrup elabora un pòster d'una acció (es pot elaborar més d'un pòster per cada acció).
- Abans de començar a elaborar el pòster cal plantejar-se algunes qüestions:
 - A qui va adreçada la campanya de comunicació? Conèixer el públic ajuda en el disseny i contingut adequats.
 - Què volem aconseguir? Reduir el missatge a unes poques paraules clau ajuda a captar l'atenció del públic.
- L'alumnat ha d'acompanyar el text d'imatges o il·lustracions que ajudin a transmetre el missatge.
- Una vegada cada grup hagi elaborat el pòster i, abans de donar-lo a conèixer a la resta de comunitat educativa, es proposa utilitzar un públic de prova per saber si el pòster s'adequa a l'objectiu per al qual ha estat dissenyat. Per això es repartiran els pòsters elaborats a un grup diferent del qual l'ha dissenyat.
- Aquest grup haurà de descriure què li suggereix el pòster, què entén, i fer propostes de millora per poder-les incorporar al disseny final.
- Finalment tots els pòsters s'enganxaran en llocs visibles del centre per tal de fer arribar la informació a tota la comunitat educativa.
- Aquests pòsters també serveixen per a comunicar a altres centres, en jornades d'intercanvi, el nostre procés.
- El pòster és un recurs que pot perdurar al llarg del temps en un lloc visible del centre; ara bé, podeu utilitzar altres recursos per tal de comunicar les accions prioritzades: un curtmetratge, una xerrada, un programa de ràdio, eines 2.0...

Dinàmica 7.2. Així està el centre

Durant aquest primer curs s'ha analitzat l'estat del centre envers la sostenibilitat i s'han escollit unes accions que es desenvoluparan al llarg dels tres cursos amb l'ajuda de tothom. Aquest esquema és, per una banda, la situació de partida i, per l'altra, el full de ruta de les accions que volem dur a terme, i ens servirà per avaluar el canvi que realitzarà el centre al llarg dels tres cursos. Com que les accions a les quals ens hem compromès són accions de centre és bo que tota la comunitat educativa conegui l'estat del centre.

- En un paper d'embalar s'anotaran les 9 responsabilitats de la Carta Internacional.
- Sota de cada responsabilitat s'anoten, utilitzant cartolines verdes, aquelles accions que ja formen part del quotidià del centre, és a dir, aquelles que en la dinàmica del semàfor havien estat catalogades en color verd.
- Amb un altre color de cartolina s'anotaran les accions que volem assolir al llarg dels propers tres cursos.

2n curs

MILLOREM I IMPLIQUEM

Al llarg del primer curs s'analitza la situació en què es troba el centre envers la sostenibilitat i es dissenya el full de ruta per als tres cursos següents, però, a més a més, es comencen a desenvolupar algunes accions. Durant el segon curs seguim realitzant les accions que vam escollir i impliquem agents externs que ens hi puguin donar un cop de mà. **AVANCEM?**

1. Com estem respecte el curs passat?

Abans de començar el segon curs, cal veure en quin moment del procés ens trobem i encaminar les nostres actuacions per tal d'anar omplint l'esquema que vam dissenyar.

Dinàmica 1.1. Què hem aconseguit? Què no? I per què?

Prenent de base l'esquema que s'elabora durant el primer curs, analitzem les accions que ens havíem compromès a desenvolupar.

- Dividim el grup en petits grups, i cadascun d'ells analitza una de les accions que ens vam comprometre a realitzar.
 - Què hem aconseguit?
 - Què no hem aconseguit? Per què?
 - Com ho podem aconseguir?
 - Qui ens hi pot ajudar?
- Cada grup exposa l'acció que ha analitzat.
- Una vegada posat en comú, caldrà marcar a l'esquema les accions que ja han estat assolides per tal que tothom les vegi. Per fer-ho canviarem el color de la cartolina, que passa a ser verda.

Dinàmica 2.2. Què fan els altres?

Identifiquem actuacions, projectes, campanyes... que desenvolupen altres organismes, entitats, associacions, persones... del municipi, barri o de l'entorn proper que puguin complementar la tasca que el centre porta a terme.

- Dividim el grup en tants grups com accions ens vam comprometre a realitzar.
- Cadascun dels grups ha de fer una recerca sobre què es fa al municipi amb relació a l'acció que li ha tocat analitzar. Aquesta informació es pot obtenir de:
 - **Buscar documentació:** el tipus de documents consultats pot ser divers: censos i informes estadístics, informes oficials, documents institucionals, llibres i revistes, premsa escrita, programes de ràdio i televisió, pàgines web, etc.
 - **Entrevista a algun polític, membre d'una organització, entitat, veí del poble, ciutat, barri...:** consisteix a mantenir una conversa amb un testimoni. Cal decidir l'agent al qual s'entrevistarà i preparar prèviament les preguntes que es formularan en concordança amb els objectius de la investigació. Podem utilitzar la informació que hem detectat a la dinàmica 2.1. *El mapa dels agents*. Us recomanem la lectura de la dinàmica *The meeting* del Full 7 de la guia *Elements of Method* elaborada per Monde Pluriel per la realització del projecte *Let's Take Care of the Planet* disponible al [web](#), la qual dóna eines per a la preparació d'una entrevista.
 - **Qüestionaris:** l'objectiu és determinar els coneixements, les opinions o les actituds de les persones enquestades sobre diversos aspectes. Cal decidir la població a la qual es passarà el qüestionari per tal que sigui una mostra representativa. Quan es planifiquen les preguntes, s'ha de tenir en compte com es farà el buidatge de la informació recollida.
 - **Observació:** es pot inspeccionar i estudiar un assumpte a través dels sentits i enregistrar-ho amb fotografies, gravacions, presa de notes...
- Una vegada s'han analitzat quines accions desenvolupen altres agents amb relació a l'acció que ens havia tocat, cal que analitzem si hi ha punts en comú o si ens poden ajudar en algun aspecte en concret.
- Finalment es posen en comú totes les investigacions fetes i es decideix amb quins actors es poden establir col·laboracions i sinèrgies, com es poden concretar.
- Per acabar cal programar què es farà (descripció de l'acció), qui ho farà (persones responsables de fer-ho, de dins i de fora del centre) i quan es farà (en el calendari de les accions programades) en cada cas.
- Per tal de demanar-los col·laboració es proposa la dinàmica 3.1. *La carta oberta de coresponsabilitat*.

3. Elaboració d'una carta oberta de coresponsabilitat

Durant el primer curs, ens comprometem a desenvolupar un seguit d'accions per tal de millorar l'entorn del nostre centre educatiu i durant el segon curs, analitzem altres agents propers al centre que també estan duent a terme accions en relació amb la mateixa temàtica. Ara és hora d'elaborar un document de coresponsabilitat, és a dir, de responsabilitat compartida amb aquests agents.

Dinàmica 3.1. La carta oberta de coresponsabilitat

Amb la informació que hem obtingut de la dinàmica 2.2. *Què fan els altres?*, elaborem un document formal demanant-los la seva col·laboració. En aquest document, cal que hi figuri, per una banda, el compromís del centre, i per l'altra, la demanda que es fa de col·laboració i participació a cadascun dels agents.

- En primer lloc cal elaborar un escrit que reculli els compromisos del centre envers cadascuna de les responsabilitats. Per fer-ho, en petits grups es reparteixen cadascuna de les responsabilitats de la Carta Internacional amb totes les accions que hi queden recollides partint de l'esquema de la situació de partida.
- Cada grup redacta un escrit breu seguint l'estructura següent:
 - Ens sentim responsables de ...
 - i per això ens comprometem a ...
- Amb aquesta part de l'escrit ja tenim la part que el centre es compromet a desenvolupar, ara cal redactar la petició que es fa a cada agent.
- Se selecciona un grup de participants que seran els actors del *rol-playing*; per parelles seran un agent dels que han aparegut en la dinàmica 2.2. *Què fan els altres?*: alguna entitat o associació del poble, l'ajuntament, i hauran de posar-se a la pell dels agents i respondre com ho farien ells.
- Per torns i en petits grups, la resta de participants passen per cadascun dels agents i els formulen preguntes en relació amb la responsabilitat que els ha tocat.
 - Com ens hi pot ajudar?
 - Què està a les seves mans per aconseguir desenvolupar les accions?
 - ...
- De totes les respostes obtingudes per cadascun dels agents s'elabora un esquema comú, adaptat per a cada agent, on es recull la petició concreta que es fa. Aquest escrit de petició de col·laboració s'afegeix al compromís del centre.
- Per tal que la carta oberta de coresponsabilitat sigui útil, cal que els agents als quals demanem col·laboració la signin per garantir el compromís que ells també adquireixen. Aquest document us serveix per demanar la seva col·laboració o iniciar un procés de diàleg.
- Podeu veure la Carta Oberta de Coresponsabilitat que es va elaborar durant la Conferència Europea a Brussel·les el maig de 2012 a l'annex. Aquest document es va redactar pensant en uns destinataris força abstractes: periodistes, directius d'empreses, membres d'institucions internacionals... sense concretar-los. Es va fer així per tal que cada país pogués determinar els agents del territori més proper amb els quals buscar sinèrgies. Us recomanem, doncs, que si el vostre municipi té un document més concret, l'utilitzeu.

4. El territori influeix en l'elecció de les accions a desenvolupar

Una responsabilitat de la Carta Internacional no és abordada de la mateixa manera en funció de la localització dels participants; és a dir, les accions responen a les necessitats i problemes socioambientals reals de cada territori. Ara bé, totes elles estan emmarcades en un context global, el planeta, i el projecte Conferència Internacional de Joves Tinguem Cura del Planeta.

Dinàmica 4.1. Qui fa cada acció?

A partir de l'anàlisi de diferents accions extretes de diverses realitats, cal veure com la localització influeix en la detecció de necessitats i, per tant, en l'elaboració d'estratègies per millorar l'entorn dels centres educatius.

- En grups de 5 es reparteixen un seguit d'accions extretes de diferents cartes nacionals, consultables [aquí](#).
- A les parets de l'aula s'enganxen uns cartells amb els noms dels països d'on han estat extretes les accions, perquè cada grup descobreixi i enganxi sota el nom del país cadascuna de les accions.
- Una vegada ho han fet tots els grups, es debaten les diferents respostes i s'extreuen conclusions.
 - Quines accions fan referència a les mateixes responsabilitats?
 - Quines accions només apareixen en alguns dels països?
 - Quines accions apareixen en les cartes de tots els països?
 - Quines problemàtiques socioambientals tenen a la majoria de països?

Dinàmica 4.2. Ampliem horitzons

Us proposem mantenir contacte amb joves d'algun centre que participi en el projecte Tinguem Cura del Planeta en un altre país, per comparar les accions que estan desenvolupant en relació amb les responsabilitats que estem treballant al centre. Us recomanem que el país escollit sigui el màxim diferent possible a la realitat del vostre centre, per així poder comparar accions en escenaris molt diferents, amb cultures diferents, llengües diferents... i donar riquesa a les solucions proposades. Si voleu, li podeu fer arribar la Carta Catalana que va ser elaborada per 160 joves catalans el novembre del 2011 a Barcelona o el Manifest Estatal elaborat a Vitòria el gener de 2012, que trobareu a l'annex.

Per tal d'establir aquest contacte podeu utilitzar la [web de la Conferència Europea](#), on trobareu tant experiències, articles i vincles d'altres centres educatius que estan desenvolupant aquest projecte en altres països com oportunitats per fer intercanvis amb altres joves. També podeu utilitzar la plataforma [eTwinning](#), una eina de comunicació a l'abast de tots els centres educatius d'Europa.

3r curs

COMUNIQUEM I PASSEM EL RELLEU

En el darrer curs del procés, avaluem el canvi que ha sofert el centre educatiu i comuniquem al nostre entorn i als nostres companys que vindran el que hem fet. **QUÈ HEM FET? HO EXPLIQUEM.**

1. Avaluem les accions

A partir dels indicadors marcats a la fitxa de programació elaborada per cadascuna de les accions en la dinàmica 6.3. *Programem les accions*, analitzem el grau d'assoliment de les accions proposades.

Dinàmica 1.1. Ho hem aconseguit?

Mitjançant evidències i indicadors avaluem si les accions proposades han estat assolides o no.

- Cada grup recupera una de les fitxes de programació i avalua els indicadors que es van consensuar.
- Per tal d'avaluar-ho, cada grup busca evidències i indicadors de cada acció. Els indicadors són testimonis observables que il·lustren i ens permeten deixar constància del grau d'assoliment dels objectius. Entre els més usuals trobem les fotografies, fotocòpies de treballs de l'alumnat, actes o informes de la comissió coordinadora, programacions amb evidències de l'ambientalització curricular, enllaços a materials penjats a internet, enquestes de satisfacció o qualsevol altre eina d'avaluació.
- Aquest també és el moment d'avaluar si els agents del territori han complert el seu compromís expressat a la carta de coresponsabilitat.
- Es posa en comú.

2. Avaluem el canvi al centre

Al llarg dels tres cursos que ha durat el procés, el centre ha realitzat uns canvis fruit d'unes accions concretes. Una vegada ja s'ha avaluat si les accions s'han assolit o no, cal fer una visualització global del canvi realitzat al llarg dels tres cursos.

Dinàmica 2.1. Com ha canviat el centre en aquests tres cursos?

Prenent de base l'esquema elaborat a la dinàmica 5.1. *El semàfor de les accions* de la situació de partida, on consta el grau d'assoliment de les accions sobre la base de tres colors, juntament amb les accions que el centre es comprometia a assolir al llarg del procés escollides a la dinàmica 7.2. *Així està el centre*, cal que analitzem cadascuna d'aquestes per veure si s'han assolit o no.

- Amb els indicadors obtinguts de la dinàmica anterior s'avalua si l'acció ha estat assolida, i aleshores es marca l'acció en color verd, o si l'acció ha estat iniciada però cal seguir-hi treballant, aleshores l'acció es marca en groc.
- Aquestes accions es plasmaran al nou esquema, el qual marca la situació actual en que es troba el centre després d'haver assolit un seguit d'accions al llarg dels tres cursos i dona pistes per començar el proper procés triennal al centre.

3. Comuniquem els resultats i passem el relleu

Al llarg dels tres cursos que ha durat el procés, els i les alumnes que han liderat les accions transformadores han estat els delegats escollits el primer curs a la Conferència Escolar. Ara és el moment de comunicar a tota la comunitat educativa i a altres agents que hi han participat els resultats i èxits aconseguits gràcies a la col·laboració de tothom; d'aquesta manera tots els agents implicats en el procés veuran que les seves actuacions han ajudat a millorar l'entorn del centre educatiu. D'altra banda, cal buscar nou alumnat, nous delegats, amb noves idees que liderin el procés els propers tres cursos a fi de donar continuïtat al treball iniciat; també és el moment de transmetre l'energia i la motivació necessària per liderar aquest canvi al centre.

Dinàmica 3.1. Càmera, acció!

Un cop vist el vídeo explicatiu del procés Tinguem Cura del Planeta, s'analitzen les característiques que conté el vídeo que serviran de marc de referència per elaborar un material comunicatiu.

- Es veu el vídeo que explica el procés Tinguem Cura del Planeta que podeu trobar [aquí](#).
- En grups de cinc s'analitzen els elements que conté el vídeo com a document per comunicar, pot ajudar formular un seguit de preguntes a l'alumnat:
 - A qui va adreçat el vídeo?
 - Quin missatge vol transmetre?
 - Què vol aconseguir?
 - Quins recursos utilitza?
 - Quins apartats té?
 - Quines accions destaca?
 - Quin és el canal de difusió?
 - Quin desig voleu transmetre als propers delegats?
- Es posa en comú i el/la dinamitzador/a anota en un lloc visible per a tothom cadascuna de les característiques que els grups han destacat com a importants del vídeo.
- Es debat entre tot el grup si les característiques que han sortit són aplicables en el cas del seu centre educatiu i, quan s'arriba a un acord, ja es tenen els elements necessaris per començar la realització del material audiovisual que elaborarà l'alumnat per comunicar els resultats a tots els agents implicats en el procés i passar el relleu a la resta de companys.

4. Compartim

El resultat d'aquest material té dos objectius; per una banda és un resum del canvi que ha realitzat el centre gràcies a les accions transformadores que s'han desenvolupat al llarg dels tres cursos; i, per l'altra, serveix com a material per motivar l'alumnat que liderarà el projecte els propers tres cursos. Una bona manera de donar visibilitat a la feina que fem als centres és utilitzar els canals de difusió que el procés Tinguem Cura del Planeta té; així doncs, us convidem a compartir el material audiovisual amb la resta de centres i de joves que també **tenen cura del planeta**.

- Web de la Xarxa d'Escoles per la Sostenibilitat de Catalunya: http://www.xesc.cat/xesc/confint_2011_12.html a través de confintcat@gmail.com.
- Web de la Societat Catalana d'Educació Ambiental: <http://www.scea.cat/confint.htm> a través de confintcat@gmail.com.
- Web Agenda 21 Escolar de Barcelona: <http://80.33.141.76/ag21/index.php/tinguem-cura-del-planeta> a través d'agenda21escolar@bcn.cat.
- Bloc del procés estatal: <http://confint-esp.blogspot.com.es/> a través de confint.jovenes@gmail.com.
- Web del procés europeu: <http://confint-europe.net/>

ANNEXOS

1. Carta Internacional de Responsabilitats “Els joves tenim cura del planeta”. conferència Internacional. Brasília 2010

Nosaltres, la gent jove d'arreu del món i els delegats i les delegades d'aquesta Conferència Internacional, us convidem a compartir la responsabilitat de tenir cura del Planeta. Aquesta Carta, que neix de la unió de 53 països, representa les responsabilitats i accions de diferents nacions amb diverses cultures, idiomes i societats.

Som conscients dels reptes mediambientals als quals s'enfronta el nostre Planeta. Algunes persones diuen que la solució són els diners; d'altres que la intel·ligència. Però els diners no importen quan més de 400 nens i nenes s'apleguen per ocupar-se de la seva llar. Una llar que ha estat deteriorada en el temps i que té un futur insegur i inestable. Si volem estar protegits dels canvis mediambientals, nosaltres mateixos hem de dur a terme aquestes accions i assumir responsabilitats. Si no és ara, quan serà? Si no ho fem nosaltres, qui ho farà?

1. Sensibilitzar i informar les persones sobre l'ús eficient i responsable de l'aigua, l'energia i els recursos biològics i minerals, tot millorant així els nostres propis hàbits de consum com també els de tothom.
2. Reduir, amb la finalitat d'aturar, la contaminació de l'aigua, amb el suport i l'acció del govern, de les empreses, dels agricultors i d'altres entitats.
3. Informar i estimular la gent per tal que redueixi les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, mitjançant l'ús de totes les energies renovables accessibles i disponibles, i comptant, quan sigui possible, amb el suport del govern per a accions que tothom pugui posar en pràctica.
4. Estimular una agricultura sostenible, conscient i menys impactant socialment i ambientalment, sense agrotòxics ni transgènics, promoure l'educació rural per posar en pràctica maneres més eficients d'ús de recursos, assegurar la seguretat alimentària i, en alguns països, evitar els incendis forestals durant la preparació del camp.
5. Tenir cura del medi ambient, enfortir i aprofundir els projectes d'educació, invertir en la participació dels joves i en les seves capacitats de presa de decisions, informar-los sobre educació ambiental i transformar comunitats i escoles en comunitats d'aprenentatge i també exigir que el medi ambient sigui respectat.
6. Crear grups ecològics, en escoles i comunitats, que protegeixin, preservin i valorin la biodiversitat, tenint cura dels ecosistemes per contribuir a la sostenibilitat de la biosfera, tot reduint les deixalles i fent servir els recursos naturals de manera racional.
7. Fomentar el consum adequat i la política de les 5 R (reflexionar, rebutjar, reduir, reutilitzar i reciclar) mitjançant la publicitat informativa, adoptar-lo en la vida diària, i constituir així societats i estils de vida sostenibles.
8. Reduir l'ús d'energies impactants, conscienciant i mobilitzant la societat sobre l'ús de mitjans de transport ecològics, tot respectant els canvis que aquestes noves actituds portaran.
9. Implementar perspectives i valors ambientals, a fi de millorar el punt de vista de la gent, per estimular amb això una ciutadania activa.

Avui, joves i adults d'arreu del món presents en aquesta Conferència, reconeixem i acceptem que tots som i serem responsables de tot el que succeeixi en la nostra estimada Terra. Som de diferents països i de diverses cultures i malgrat que estiguem separats per oceans i continents, tots som un, units per un objectiu comú: tenir cura del Planeta! Per això cal la meua ajuda, la vostra i la de tothom. Ens cal actuar ara i començar des de les nostres cases, les nostres escoles, perquè tenint-ne cura, en tindrem de tota la humanitat i demostrarem que l'ésser humà no és el que diu sinó el que fa.

Uniu-vos a nosaltres!

Brasília, 10 de juny de 2010

2. II Carta Catalana “Els joves tenim cura del planeta”. **Conferència catalana. Barcelona 2011**

Aquest document és el resultat del treball iniciat pels joves dels centres de Catalunya que van participar en els Fòrums Territorials de la XESC i a les trobades de les Agenda 21 Escolars, celebrats durant el curs escolar 2010-2011. El primer trimestre d'aquest curs, els centres han realitzat conferències escolars on, partint de la Carta de Responsabilitats Internacional, han determinat quines responsabilitats i accions es comprometen a desenvolupar durant el curs 2011-2012. En la Conferència Catalana es van compartir aquestes accions i es va recollir el treball en el document que tot seguit es presenta:

II CARTA CATALANA ELS JOVES TENIM CURA DEL PLANETA

Nosaltres, els més de 150 joves catalans de 40 centres d'arreu de la nostra comunitat, ens hem trobat a Barcelona el passat 17 de novembre de 2011 amb la finalitat de sensibilitzar, informar i conscienciar sobre la sostenibilitat del nostre planeta i actuar per tal de millorar el nostre futur, ja que l'estil de vida irresponsable d'avui dia ha comportat el deteriorament del nostre entorn. Exposem:

Que, mitjançant les accions de cada responsabilitat, expressem el nostre compromís i voluntat, però que també aspirem a aconseguir una conscienciació universal sense fronteres del poble per assolir l'ús responsable dels nostres recursos naturals. Mitjançant aquest document, que és una adaptació al nostre país de la Carta de Responsabilitats realitzada a Brasil el juny del 2010, assumim les responsabilitats i accions següents:

RESPONSABILITAT 1: Sensibilitzar i informar les persones sobre l'ús eficient de l'aigua, l'energia i els recursos biològics i minerals, tot millorant així els nostres propis hàbits de consum i també els de tothom.

- Mesurar i reduir el consum d'aigua i electricitat, fomentant l'ús d'energies renovables.
- Reduir el consum d'aigua, recollint les aigües pluvials, posant difusors i airejadors a les aixetes o duent a terme una eco auditoria de l'aigua.
- Utilitzar materials reutilitzables per embolicar l'esmorzar.
- Jornada d'estalvi energètic: fomentar el consum responsable i de proximitat.
- Optimitzar i millorar l'ús dels recursos per guanyar en eficiència energètica, millorar el funcionament de la calefacció i reduir les fuites, tot posant plaques solars, sensors de moviment i il·luminació alternativa a les de les barres fluorescents.
- Establir mesures per a l'estalvi energètic i el mal ús de l'aigua i del paper, tot fent una anàlisi de la situació actual sobre el consum i garantint un canvi en l'actitud de l'alumnat i els seus hàbits i també en la de la resta de la comunitat educativa.
- Fer activitats per a nens i nenes, per informar-los, motivar-los i provocar bons hàbits tant a ells com a les seves famílies, ajudats per mascotes i altres elements motivadors.
- Promoure que les escoles tinguin en la seva web un apartat específic de sostenibilitat i medi ambient. A través d'aquesta web sensibilitzar més persones per tal de millorar els hàbits de totes les famílies.
- Obtenir idees d'esplais i altres centres culturals, perquè les ONG les difonguin mitjançant la xarxa i d'aquesta manera sensibilitzar la població.
- Promoure campanyes per fomentar el consum conscient de l'energia elèctrica per part de tota la comunitat educativa.
- Confeccionar cartells informatius amb diversos eslògans sobre l'ús adequat i responsable dels recursos naturals (aigua, llum i calefacció) per part de tota l'escola i l'AMPA. Cada grup-classe n'elabora un, d'un dels temes proposats. Aquest cartell quedarà exposat a diferents punts del centre (lavabos, passadissos, aules, etc.) i la ciutat (subvencionats i distribuïts per l'Ajuntament.)

RESPONSABILITAT 2: Reduir, amb la finalitat d'aturar, la contaminació de l'aigua, amb el suport i l'acció del govern, de les empreses, dels agricultors i d'altres entitats.

- Fomentar l'aprofitament de les aigües i intentar no contaminar-les
- Formar grups ecològics, fer de voluntaris, posar pressió i exigir als que estan per sobre nostre com l'ajuntament.
- Fomentar les sortides escolars per estudiar i analitzar l'aigua.

RESPONSABILITAT 3: Informar i estimular la gent per tal que redueixi les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, mitjançant l'ús de totes les energies renovables accessibles i disponibles, i comptant amb el suport del govern, quan sigui possible, per a accions que tothom pugui posar en pràctica.

- Informar sobre les energies renovables i el medi ambient mitjançant muntatges visuals, cartells informatius, campanyes, etc.

RESPONSABILITAT 4: Estimular una agricultura sostenible, conscient i menys impactant socialment i ambientalment, sense agrotòxics ni transgènics, promoure l'educació rural per posar en pràctica maneres més eficients d'ús de recursos, assegurar la seguretat alimentària i, en alguns països, evitar els incendis forestals durant la preparació del camp.

- Potenciar i promoure la utilització d'horts, ecològics o sense tòxics i replantar les llavors, tant a escoles com a hàbitats urbans.
- Promoure el consum de productes locals estimulants, alhora, l'ús de bosses reutilitzables per a la compra.

RESPONSABILITAT 5: Tenir cura del medi ambient, enfortir i aprofundir els projectes d'educació, invertir en la participació dels joves i en les seves capacitats de presa de decisions, informar-los sobre educació ambiental i transformar comunitats i escoles en comunitats d'aprenentatge i també exigir que sigui respectat.

- Fomentar els mètodes de reciclatge i reduir el consum de materials no reciclables i reutilitzar el paper. Per exemple, un dia sense paper i fer campanyes per eliminar el paper d'alumini.
- Introduir una nova assignatura optativa que tracti exclusivament qüestions mediambientals i implementar continguts relacionats amb aquestes de forma transversal en tots els àmbits escolars. Organitzar la formació mediambiental en tres parts: problemes a escala mundial, estatal i local.
- Tenir un delegat ambiental que reculli les accions i idees dels joves i les plantegin al comitè per dur-les a terme.
- Informar i promoure a través de vies de comunicació (escrits, ràdio, webs, campanyes...) sobre continguts ambientals. Utilitzant les xarxes socials (facebook...), cartells, participació de familiars (AMPA), cartes i articles als diaris.

RESPONSABILITAT 6: Crear grups ecològics, en escoles i comunitats, que protegeixin, preservin i valorin la biodiversitat, tenint cura dels ecosistemes per contribuir a la sostenibilitat de la biosfera, tot reduint les deixalles i fent servir els recursos naturals de manera racional.

- Crear grups ecologistes de joves al centre que impulsin i proposin la gestió dels recursos.
- Utilitzar les noves tecnologies, com les xarxes socials i pàgines web, per tal d'informar i comunicar sobre les accions que ajudin a protegir i preservar la biodiversitat.
- Promoure l'educació mediambiental a tots els centres catalans.
- Proposar i realitzar campanyes per conscienciar i promoure la reducció del consum i l'estalvi energètic.
- Realitzar tallers o activitats per millorar la biodiversitat al voltant de l'escola (construir un hivernacle, caixes niu pels ocells...)
- Fer ús dels residus que produïm a les escoles per transformar-los en recursos, com per exemple, el paper reciclat, nutrients per l'hort, materials per altres tallers...
- Organitzar excursions ecològiques (p.e. visita a l'abocador, a la depuradora, caminades pel bosc...) i aprofitar per fer una acció de millora i preservació d'un espai.

RESPONSABILITAT 7: Fomentar el consum adequat i la política de les 5R (reflexionar, rebutjar, reduir, reutilitzar i reciclar) mitjançant la publicitat informativa, adoptar-lo en la vida diària, i construir així societats i estils de vida sostenibles.

- Crear campanyes per a la reducció, reutilització i el reciclatge. Promoure la reducció dels embolcalls i envasos d'un sol ús i substituir-los per uns de reutilitzables.
- Fer difusió de la política de les 5R mitjançant blocs, debats, plafons d'anuncis i amb la finalitat de reforçar la tasca del delegat verd.
- Sol·licitar la contribució econòmica de l'ajuntament a l'hora d'introduir anuncis als mitjans de comunicació locals, així com la de les associacions de veïns.
- Implicar tota la societat a través dels mitjans d'informació, demanant:
 - a. Als partits polítics que facin publicitat i la difusió en els programes electorals.
 - b. Al personal de cuina que utilitzi productes de proximitat enlloc d'utilitzar d'importació.
 - c. Als comerços que s'impliquin a produir menys residus i reutilitzin, i que alhora en facin publicitat davant dels clients.
- Realitzar fires d'intercanvi d'objectes.
- Reflexionar i tenir criteris sostenibles a l'hora de consumir, fent xerrades i pòsters explicatius per conscienciar la gent i introduint el consum de proximitat al bar o menjador del centre escolar...
- Fomentar la reutilització amb la finalitat de reduir residus com materials escolars (llibres, papers...), o els envasos d'esmorzars i altres.
- Fomentar i promoure els elements de reciclatge difícil, introduint accions com la instal·lació de contenidors destinats a la deixalleria per a elements com piles, tòners, impressores, objectes electrònics, mòbils, etc.

RESPONSABILITAT 8: Reduir l'ús d'energies impactants, conscienciant i mobilitzant la societat sobre l'ús de mitjans de transport ecològics, tot respectant els canvis que aquestes noves actituds portaran.

- Avaluar mitjançant un estudi la necessitat d'instal·lacions per a bicis i millora del transport públic; evitarel cotxe particular per desplaçar-nos fins a les escoles.
- Realitzar campanyes informatives per promoure el transport públic i la bicicleta i així cada cop tenir una mobilitat més sostenible amb el suport dels mitjans de comunicació local.
- Demanar a l'ajuntament facilitats per a la mobilitat sostenible, especialment a les escoles: aparcaments bicicleta, carrils bici, línies de bus entre pobles en horaris escolars...
- Conscienciar sobre l'estalvi energètic per mitjà de publicitat i xerrades
- Actuar i facilitar la reducció del consum energètic i promoure l'ús d'energia renovable (aprofitar la llum solar natural, bombetes de baix consum, sensors de moviment, contactar empreses cooperatives que distribueixen energia provinent de fonts renovables en llocs públics i comunitaris...)

RESPONSABILITAT 9: Implementar perspectives i valors ambientals, a fi de millorar el punt de vista de la gent, per estimular amb això una ciutadania activa.

- Organitzar campanyes publicitàries per estimular l'estalvi energètic, promoure la utilització d'energies renovables i el bon ús de l'aigua.
- Divulgar mitjançant els mitjans de comunicació (anuncis, diaris, revistes...), pàgines web, xarxes socials i amb cartells en punts d'afluència de gent sobre les activitats relacionades amb el medi ambient.

Aquest és el resum de les accions proposades pels joves catalans dels diferents centres de secundària i batxillerat que formen part de la XESC (Xarxa d'Escoles per la Sostenibilitat de Catalunya). Com heu pogut observar, hem relacionat cada una de les accions amb les 9 responsabilitats de la Carta Internacional que van escriure els joves d'arreu del món a Brasil l'any 2010. Igual que es va fer la Carta Internacional, nosaltres n'hem fet una a nivell nacional. Som el futur: per tant, és a les nostres mans fer realitat totes i cada una d'aquestes accions, que ens comprometem a dur a terme per tal de conservar i millorar el medi ambient. Nosaltres proposem i realitzem accions que tenim a l'abast, però necessitariem l'ajut d'altres entitats o persones com el govern, els mitjans de comunicació, plataformes mediambientals, el consell escolar, etc...

Per tal de fer arribar aquestes responsabilitats a tots els joves i promoure i dur a terme les accions volem que t'uneixis a nosaltres: necessitem la teva col·laboració!

Barcelona, 17 de novembre de 2011

3. Manifest “Els joves tenim cura del planeta”. **Conferència estatal. Vitòria 2012**

Centenars de joves de diferents punts de l'estat, en aquests tres dies, hem conviscut i treballat a Barria, prop de la Capital Verda Europea 2012, per debatre sobre les 9 responsabilitats que ens van arribar d'altres joves de tot el món, i que van ser redactades en la Carta de Responsabilitats de Joves; Tinguem Cura del Planeta, al Brasil al 2010.

Mitjançant aquest manifest, volem donar a conèixer les nostres il·lusions i impressions:

- Som joves, però com qualsevol persona mereixem i demanem el recolzament i el respecte que necessitem per al canvi cap a un futur sostenible.
- Aquí, a la CONFINT, estem treballant per un món millor, ja que el medi ambient és molt important a la nostra societat i, a més a més, ho podem fer de manera positiva i divertida.
- Ens trobem amb diferents joves de llocs i cultures diverses, i intercanviem i expressem les nostres experiències.
- Estem en un món on els diners estan sobrevalorats per sobre de tots els que hi vivim. La dificultat econòmica en què es troba actualment la societat ens impedeix avançar cap al canvi que el món necessita.
- Tanmateix, ens sentim molt privilegiats per haver pogut participar en un projecte tan important com és la Conferència Infanto-Juvenil *Tinguem Cura del Planeta*, perquè ens agradaria que les nostres idees formessin part de la Carta de Responsabilitats Internacional.
- En definitiva, volem que tot el nostre treball es tingui en compte i que estigui present a l'hora de construir un món millor per a les pròximes generacions. Esperem que les nostres decisions arribin a bon port.

Sabem que tot això no quedarà en simples paraules, ja que som:

JOVES UNITS ACTUANT CAP A UN FUTUR SOSTENIBLE.

Vitòria-Gasteiz, 27 de gener de 2012

4. Carta oberta de coresponsabilitat. Conferència europea. Brussel·les 2012

CARTA OBERTA ALS QUI TENEN PODER DE DECISIÓ

Nosaltres, els joves europeus, ens hem aplegat a Brussel·les, els dies 14-15-16 de maig de 2012 i hem treballat amb zel i entusiasme per tal de trobar solucions als problemes mediambientals que ens preocupen i molt.

Volem que ens escolteu i necessitem la vostra col·laboració, els qui teniu poder de decisió, per tal de canviar l'actitud de la societat vers la Mare Natura.

Hem debatut aquests temes: energia, transport, solidaritat, consum, biodiversitat i recursos naturals. Hem arribat a un acord sobre les responsabilitats i els compromisos següents.

Creiem que tenim la responsabilitat de conscienciar la gent perquè redueixi les energies que s'esgoten i contaminen i les substitueixin per energies renovables. Amb aquesta finalitat, ens comprometem a:

1. Crear tallers per informar la gent, organitzar visites i actes especials, crear vídeos, etc.
2. Urgir als qui tenen poder de decisió perquè tinguin en compte les energies renovables.

La natura és essencial per a tothom i la nostra vida hi està basada. Volem debatre els problemes relacionats amb els recursos naturals i la biodiversitat. El problema és que la gent n'abusa i cada vegada hi ha menys recursos disponibles.

Volem conscienciar la gent perquè s'interessi per la biodiversitat i fer que la protegeixi dels perills de l'escalfament global per tal de preservar-la per a generacions futures. Amb aquesta finalitat, ens comprometem a:

1. Impartir lliçons especials i fer projectes escolars sobre biodiversitat i recursos naturals.
2. Organitzar sortides i trobades i fer una crida a les ONG, per tal que ens donin suport. No ens oblidem d'utilitzar els mitjans de comunicació socials per informar la gent sobre què creiem que seria el millor.

Ens sentim responsables de crear connexions socials entre la gent de totes les edats tant al·l'ambient local com internacional. Amb aquesta finalitat, ens comprometem a:

1. Organitzar debats virtuals per trobar solucions i millorar la comunicació. Escriure als editors dels diaris locals perquè informin els nostres municipis.
2. Conduir projectes escolars que connectin els alumnes als àmbits nacional i internacional, incloent-hi partenariats.
3. Crear comitès ambientals a les escoles europees que afrontin els aspectes mediambientals de l'àmbit local.

També ens sentim responsables d'allò que comprem i consumim. Per això, ens comprometem a:

1. Escollir productes locals i ecològics elaborats per empreses que tinguin cura del medi ambient i dels seus treballadors. Per això, hem de saber, mitjançant les etiquetes, si les empreses respecten el medi ambient, els seus treballadors i com ho fan.
2. Crear continguts que es puguin anunciar per tots els mitjans de comunicació i fer que tothom es responsabilitzi d'allò que compra.

Actualment, una de les nostres preocupacions més grans és la contaminació causada pel transport. Cadascun de nosaltres pot actuar. *Volem reduir les emissions de carboni i la contaminació atmosfèrica agafant el transport públic, anant a peu, amb bicicleta o monopati, consumint productes locals i animant tothom que faci el mateix. Però amb això no n'hi ha prou. Agrairíem moltíssim tenir el suport dels qui tenen el poder de decisió.* Amb aquesta finalitat, ens comprometem a:

1. Organitzar actes per recollir diners per a la construcció d'aparcaments de bicicletes, la creació de vies per a bicicletes i vianants i carreteres preferents per a cotxes compartits.
2. Fer una llista de productes locals i un mapa de proveïdors que puguin col·laborar amb els consumidors; signar convenis entre els directors de les escoles i els productors locals per tal que els puguin comprar els productes més bé de preu, la qual cosa pot permetre als alumnes menjar a un preu just.

Una vegada indicades les nostres responsabilitats i compromisos, us demanem la vostra col·laboració i participació.

A vosaltres, els directors d'escola

Representem els alumnes de les vostres escoles i d'arreu del món. Ens agraden les nostres escoles i anar-hi forma part de la nostra vida diària. Volem que les nostres escoles siguin més ecològiques i aquesta carta és una prova que estem preparats per ajudar-vos. Però us necessitem a vosaltres, els directors!

A vosaltres, els periodistes

Us demanem de prendre nota de les accions que hem assumit durant el procés de la Conferència de la Joventut Europea i difondre el nostre missatge a través de tots els mitjans al vostre abast, tenint en compte les eines 2.0. També us demanem de transmetre la informació que, entre nosaltres i vosaltres, apleguem sobre bones pràctiques, experiències de joves, empreses respectuoses amb el medi ambient etc., per tal de potenciar la conscienciació de tothom.

A vosaltres, els directius d'empreses

Nosaltres, futurs treballadors, volem que implanteu un desenvolupament sostenible, sent respectuosos amb el medi ambient, respectant els drets humans i implantant una gestió participativa. Si això és així, ens implicarem i serem constructius amb l'empresa. A més, suggerim que cada actor redacti la seva pròpia carta de responsabilitats.

A vosaltres, els alcaldes

Necessitem el vostre suport per organitzar actes per recollir diners i augmentar la conscienciació com concerts, fires benèfiques, etc. Els ciutadans han de ser recompensats i animats a ser sostenibles amb impostos més baixos i premis.

A vosaltres, els membres d'institucions internacionals

Volem que creeu institucions verdes que representin la ciutadania incloent-hi un Parlament verd que tingui el poder de legislar i debatre temes de sostenibilitat i també suggerir accions per lluitar contra el canvi climàtic.

Heu d'invertir en la conscienciació de la ciutadania i fer campanyes sobre desenvolupament sostenible.

Heu d'elaborar polítiques sobre mètodes de producció d'energies netes i renovables i millorar l'eficiència de les ja existents. Caldria convèncer les corporacions perquè posin clarament a les etiquetes dels seus productes la indicació de com es gasten els diners.

S'haurien de donar més subsidis a la societat civil implicada en la cura del medi ambient i de les persones.

Ara que ja sou conscients dels nostres compromisos i demandes, a tall de conclusió direm que en aquest món hi som tots plegats, que la Terra és la nostra llar i el seu futur és a les nostres mans. Heu d'escoltar les nostres veus i us demanem que les difongueu a tots els col·lectius d'arreu del món. Ara, tenim l'oportunitat de fer la transició d'un Planeta gris a un de verd.

Volem compartir les nostres idees amb vosaltres. Confiam que us prendreu seriosament les nostres demandes. Aquest és el motiu pel qual necessitem el vostre ajut perquè vosaltres teniu el poder per decidir lluitar contra les causes humanes que causen el canvi climàtic i reduir les injustícies. Hem de ser crítics i escollir els interessos de tothom per tenir un món millor. Quan hi ha una voluntat, hi ha un camí.

Gràcies per endavant,

Redactat a Brussel·les, per 62 joves delegats europeus de 14 països, el 16 de maig de 2012. (Països participants: República Txeca, Dinamarca, França, Geòrgia, Alemanya, Itàlia, Lituània, Malta, Polònia, Romania, Rússia, Espanya, Suècia, Turquia).

5. Dinàmica 6.3. Programem les accions

APARTATS	CAL TENIR EN COMPTE
Què volem aconseguir?	
Com ho farem?	
Qui lidera l'acció?	
Qui són els agents implicats al centre?	
Qui són els agents externs al centre?	
Quan ho farem?	
Recursos	
Resultats que volem aconseguir?	
Què, com i quan els avaluarem?	

6. Projecció del documental *HOME*

- 1a part: la creació de la terra i el paper de l'ésser humà
- 2a part: les transformacions de l'ésser humà sobre el medi

Transformacions de l'ésser humà sobre el medi	Conseqüències (ambientals, socials o econòmiques)	Responsabilitat/s relacionada/es	Minuts
Monocultiu de cereal per a alimentar bestiar	<i>Ambientals:</i> esgotament del sòl, consum d'aigua altíssim (70% de les reserves mundials) <i>Socials:</i> fam a molts països	4	33:33 – 35:01
Ús de pesticides i adobs	Contaminació de l'aire, el sòl, l'aigua	4	35:02 – 36:19
Selecció de varietats agrícoles més productives	Pèrdua de diversitat de varietats	4	36:20 – 37:20
Elevat consum de carn	Erosió del sòl Elevat consum d'aigua i de petroli	7, 6	37:20 – 38:33
Consum energètic desmesurat Ús desmesurat de l'automòbil	Esgotament de les reserves de petroli	8, 1	38:34 – 41:29
Extracció massiva de minerals i petroli	Contaminació de les aigües, pol·lució, erosió. <i>Socials:</i> només en gaudeix el 20% de la població.	1	41:30 – 43:49
Deslocalització i globalització del consum	Consum energètic desmesurat Contribució a l'escalfament global del planeta	7	43:50 – 46:58
Sobreexplotació dels recursos pesquers	Pèrdua de biodiversitat als oceans, desequilibri en els seus ecosistemes. <i>Socials:</i> posem en risc l'alimentació humana.	6,1	47:00 – 51:49
Esgotament dels recursos hídrics Pèrdua de zones humides Contaminació de l'aigua	Desertització, pèrdua de qualitat del sòl. <i>Socials:</i> Problemes de salubritat	2, 1	51:50 – 1:02:49

Transformacions de l'ésser humà sobre el medi	Conseqüències (ambientals, socials o econòmiques)	Responsabilitat/s relacionada/es	Minuts
Desforestació dels boscos, les selves i els manglars	Desertització, pèrdua de biodiversitat, desequilibri del balanç de carboni	6, 1	1:02:50 – 01:10:22
Creixement desmesurat de les zones urbanes	<i>Socials:</i> Insalubritat, pobresa, fam <i>Ambientals:</i> contaminació	7	01:10:23 – 01:19:49
Crema de combustibles fòssils	Escalfament global del planeta: - <i>Ambientals:</i> Pèrdua dels gels, pujada del nivell del mar, pèrdua de biodiversitat, desertització, riscos d'incendis, sequera - <i>Socials:</i> Risc de migracions massives - <i>Econòmiques:</i> compensació de danys econòmics per catàstrofes naturals	3, 8	01:19:50 – 01:25:11 01:27:20 – 01:37:40
Extinció d'espècies	Desequilibri dels ecosistemes, pèrdua de biodiversitat,	6, 1	01:25:20 – 01:27:19
Resum	Resum de les problemàtiques amb dades		01:39:47 – 01:44:25

Un projecte de:

Organitzen:

Amb la col·laboració de:

Amb el suport de:

